

ቀንዲ በዓለ ህዝቢ ኤርትራ፡ ስርዓት ህግደፍ እምበር ማሕበረሰብ ዓለም አይኮነን

ብ14 ሕዳር፡ ባይቶ ጸጥታ ውድብ ሕቡራት ሃገራት፡ ነቲ ኣብ ልዕሊ ስርዓት ህግደፍ እንቢርዎ ዝነበረ እገዳ አልዒልዎ ምስተባህለ፡ ሓደ ኣብ ምቅባል ስደተኛታት ዝነጥፍ ብቀረባ ዝፈልጦ አመሪካዊ ዜጋ ተለፎን ደዊሉ፡ “እንቋዕ ሓጎሰካ፡ ሃገርካ እገዳ ተላዒሉላ፡ ደጊም ኣብ ሃገርኩም ጥሜት የለን” ኢሉ ጽቡቕ ትምኒቱን ሰብአዊ ርህራሄን ገለጹለይ። ነቲ እንቋዕ ሓጎሰካ ደጊም ኣብ ሃገርኩም ጥሜት የለን ዝበለኒ አመሪካዊ፡ ንስለ ቀልዓለምን ስለቲ ተገዳስነቱን፡ “የቀንደለይ” (Thank You) ብምባል ጥራይ ክሓልፎ አይመረጽኩን። የግዳስ እቲ እገዳ እንታይ ከምዝነበረ፡ መበገሲኡን፡ ምልዓል ናይቲ እገዳ ንሕሰም ህዝብና ዘጋድድ ምጃኑን ኣብ ኤርትራ መሰል ዜጋታቱ ዝረግጽ ምልካዊ ስርዓት ከምዘሎ ሓበርክዎ።

ድሕሪዚ እቲ አመሪካዊ፡ “ I am sorry (አይትሓዘለይ) እቲ ሓቂ እዚ እንተኾይኑ ድኣ፡ ብምልዓል እገዳ ክትሕጎሱ ዘይኮነኩም፡ ነቲ ቀንዲ ጸገም ኮይንኩም ዘሎ ኣካል ደገፍ ይህቦ ስለዘሎ ክትሓዝኑ ይግብእኩምን ንዓለም አይፋል ክትብልዎ ኣለኩምን” በለኒ። ብልበይ “ከመይ እንጀራ ዓለም ብላዕ፡ ልቦናኻ ናብቶም ተረርቲ ልቢ ኤርትራውያን ይልሓም” በልኩ። ኣብ ታሕሳስ 2009፡ ባይቶ ጸጥታ ውድብ ሕቡራት ሃገራት፡ ውልቀ መላኺ ስርዓት ህግደፍ ኣብ ሶማሊያ ዝነጥፍ አልሸባብ ዝተባህለ ዕጡቕ ምንቅስቃስ ብምሕጋዙን ምስ ጅቡቲ ካብ ዘካትዕ ቦታ ሰራዊቱ ምስሓብ ስለዝኣብዮን ብዝብል ሰብብ፡ ኣብ ልዕሊ ስርዓት ህግደፍ እገዳ ወሲኑ። እቲ እገዳ ብቀንዱ ናብ ሰበሰልጣን ስርዓት ህግደፍ እምበር አንጻር ህዝቢ ኤርትራን ቁጠባዊ ትካላትን ዝቀንዑ አይነበረን። ትሕዝቶ ናይቲ እገዳ ድማ፡ ምክልካል ምሽግት አጽዋር፡ ምእጋድ መገሻ ላዕለዎት ሓለፍቲ መንግስትን ሰራዊትን ከምኡውን ምድስካል ቀዋምን ተንቀሳቃስን ሃብቲ ናይዞም ዝተጠቅሱ ሰብ መዚ ዘጠቃለለዩ ነይሩ።

ባይቶ ጸጥታ ውድብ ሕቡራት ሃገራት፡ እቲ ንኣስታት 10 ዓመታት ኣብ ልዕሊ ስርዓት ህግደፍ አንቢርዎ ዝጸንሐ እገዳ፡ ብ14 ሕዳር ከምዘልዓሎ ገለጹ። ድሕሪቲ እገዳ ምልዓሉ፡ ስርዓት ህግደፍ ከም አመሉ፡ ናብ 50ታት ተመለሱ፡ ነዚ ናይ ሎሚ እገዳ ምስ እዋን ፈደረሽን ብምትእስሳርን ንዓመታት ኣብ ከብሒ ተደርብዩ ዝነበረ ናይ እዋን ሰውራ ደርፍታት ብምግባሕን ብቅልጽሙን ጽንዓቱን ንማሕበረሰብ ዓለምን ሓያላን ሃገራትን ከምዝሰዓረን ዓወት ከምዝጨበጠን ብዘቁጸልጽል መግለጺታት፡ አዋጃትን ዳንኬራን፡ “የሃና ህዝቢ ኤርትራ እንቋዕ መጎሰካ” ክብል ተሰሚዑ። ስርዓት ህግደፍ፡ ብ14 ሕዳር 2018 ኣብ ዘውጽኦ ጋዜጣዊ መግለጺ ድማ፡ “ትሕዝቶ ናይቲ ዝተሰገደደ እገዳ ናይ አጽዋር ከምኡውን ካልእ ብዘይቀጥታዊ መገዲ ንቁጠባ ኤርትራ ንምድኻም ዝሃቀነ ውሳኔታት ዘጠቃለለዩ” ብምባል ነቲ ምድስካል ሃብቲ ሰበሰልጣን ህግደፍን እገዳ ጉዕዞን ክትንክፎ አይደለየን። ጠንቅን ትሕዝቶን ብዝግባእ ከይሓበረ፡ እቲ እገዳን ዝተኻየደ ኩናት ምስ ኢትዮጵያን ሃንዳሲቱ ሕቡራት መንግስታት አመሪካ ከምዝኾነት ዳግም ዘለፉ። ስርዓት ህግደፍ፡ ሓንሳብ ዓለም ዘርያትና ኢሉ ከስተማስልን ክቁዝምን ካልእ እዋን ድማ “ተጽብኦታት ዓለምን አመሪካን ሰዓብታን በዲህናዮ” ኢሉ ከም ነፋሒቶ ብትዕቢት ጠባያቱ ክቀያይር አመሉዩ።

ኣብዚ ናይ ሎሚ ጋዜጣዊ መግለጺ ስርዓት ህግደፍ፡ ነታ ከዳሚት አመሪካን ጠንቂ ኩሉ ተጽብኦን እናተባህለት ንዓመታት ክትክሰስ ዝጸንሐት ኢትዮጵያ፡ ሰማ ብሕማቅ ወይ ብጽቡቅ ብግሁድ አይተጠቅሰትን። ኣብ ምልዓልቲ እገዳ ክውን ንምግባር ዝጸዓሩ ፈተውቲ ኤርትራ ነምስግን ኢሉ ዝሃቦ መግለጺ ግን፡ እቲ ኣብ ምጥጃእን ምንዋሕን እገዳ

ውድብ ሕቡራት ሃገራት፡ ቀንዲ ተዋሳኢ ዝነበረ ሕጂ ምስ ጠላምን ሸያጢ ሃገርን ውልቀመላኸ ኢሳያስ ናይ በለጽ ፍቅሪ ሒዝዎ ዘሎ ቀዳማይ ሚኒስትር ኢትዮጵያ ዶክቶር ዓቢይ ኣሕመድ ከምዝኾነ ምስጢር ኣይኮነን። ብቀደሙ ኣበጋሲት ናይቲ እገዳን ንዓመታት ኣብ ምቅጻልን ንዘባዊ ውድባት፡ ንሕብረት ኣፍሪቃን ብምዕራባውያን ሃገራት (ኣመሪካ፡ ብሪጣንያን ፈረንሳን) ዝዘወር ባይቶ ጸጥታ ውድብ ሕቡራት ሃገራትን ኣብ ምሽሓርን ምጽላውን፡ ኣብ ኢትዮጵያ ስልጣን ጨቢጡ ዘሎ ውድብ ኢህወደግ ወሳኒ ተራ ከምዝነበሮ፡ ዝተሰወረ ኣይነበረን።

ኣብ 2000፡ ብሰሪ ሓላፍነት ዝጎደሎ ኣመራርሓ ውልቀመላኸ ህግደፍ፡ ሰራዊት ኢትዮጵያ ንቀዋሚ ዕርድታት ሰራዊት ኤርትራ ኣፍሪሱ፡ ኣብ ከባቢ ዓዲኳላ፡ ዓዲቀይሕ፡ ኣቁርደትን ኣብ ቅርጻት ዓሰብን ምስ በጽሖን ኣስመራ ኣብ ጽላሎት ሻምብቆ ከቢድ ብረትን ደብዳብ ነፈርትን ኢትዮጵያ ምስ ኣተወት፡ እተን ኣሓሞ ተዘሚተንየን እንተጸርፊሞ ዝገደፍና የብልናን ዝዓይነቱ መግለጺ፡ በታ ዘይትመውትን መጣቆሲትን መልሓሱ ንወራራት ኢትዮጵያ መኪትናዮ” ኢሉ ግዲሩ። እቲ ስርዓት ህግደፍ ንኣልሸባብ ሓጊዙ ድዩ፡ እቲ እገዳ ቅኑዕ ድዩ ግጉይ ነይሩ፡ ስለምንታይኸ ኣብዚ እዋንዚ እቲ እገዳ ክለዓል ተወሲኑ፡ ምልዓልዚ እገዳኸ ንህዝቢ ኤርትራ እንታይ ትርጉምን መኸሰብን ኣለዎ ዝብሉ ሕቶታት፡ ብዙሕ መልስታትን ትንታኑታትን ክወሃቦ ይኸእልዮ። ብውልቀ ሃገራት ወይ ብውድብ ሕቡራት ሃገራት፡ ኣብ ልዕሊ ሃገራት፡ ውድባት፡ ጉጅለታትን ውልቀሰባትን ብብዓይነቱ እገዳታት ይውስንዮ።

ገለ ካብቲ እገዳታት ምግሃስ ሰብኣዊ መሰላት ምስኸኸሰት፡ ምጥሓስ ኣህጉራዊ ሕግታትን ውዕላትን ምስዘጋጥም ክጥቀስ ይኸእል። እቲ ዝውሰድ እገዳ፡ ሓደ ሓደ እዋን ምኸኸይ፡ ኣብ ተግባር ዝውዕልን ውጽኢታውንኳ እንተኾነ፡ ካልእ ግዜ ድማ ብድሌት ጸለውቲ ሃገራትን፡ ሃገራዊ ረብሓታት ብምቅዳምን ብዓሎቅን ዝፍጸም እገዳ ስለዝኾነ ፍትሒ ዝጎደሎን ንሓደ ወገን ዝሃሰን ይኸውን። እቲ ኣብ 2009 ብባይቶ ጸጥታ ኣብ ልዕሊ ስርዓት ህግደፍ ዝተወሰነ እገዳ ድማ ብመንጽርዚ ክብ ኢሉ ዝተጠቅሰ ኣምራትን ጭብጥታትንዩ ክምዘን ዘለዎ።

ስርዓት ህግደፍ፡ ምስ ስርዓት ወያነ ብዝነበሮ ህልኸን ዝኸሓነ ጽልእን፡ ናይ ጸላኢያይ ጸላኢ ፈታዊያይ ብዝብል ፖሊሲ፡ ዘድምዑን ዘየድምዑን ተቃወምቲ መንግስቲ ኢትዮጵያ ብምሕብሓብ፡ ብምዕጣቅን ኣብ ልኡላዊ መሬትና መሕብኢ ቦታ ብምሃብን ከምኡውን ንወያነ ብኩሊት ንምጉጣይ ኣብ ሶማሌ ንኣልሸባብ ናይ ኣጽዋርን ስልጠናን ደገፍ ኣብ ምሃብ ከይተሓጽረ ኣካላዊ ምትእትታው ፈጸሙዮ። ዋላኳ ስርዓት ህግደፍ፡ ከም ጲላጦስ ኣእዳወይ ሕጽባትየን ኢሉ ኣብ ሶማሌያ ኣካላዊ ጦብሎቅታ ከምዘይፈጸመ ይኸሓድ፡ ተስፋልደት ኪዳነን ሳልሕ ጋማን ዝተባህሉ ኤርትራውያን ጋዜጣኛታት፡ ኣብ ታሕሳስ 2006፡ ኢትዮጵያ ንኣልሸባብ ንምጥቃዕ ንሶማሌያ ምስወረረት ኣብ ደብ ኬንያን ሶማሌያን ብወተሃደራት ኢትዮጵያ ዝተታሕዙ ድማ ሰንካማት ኣእዳው ህግደፍ ኣብ ሶማሌ ኣትየን ከምዝነበራ ጭብጥን ቀሊልን መርትዖዮ።

ጋዜጠኛታት ተስፋልደት ኪዳነን ሳልሕ ጋማን፡ ህግደፍ ንውልቃዊ ረብሓታቱ ክብልን ወያነ ንምጥቃዕን ኣብ ዘይምልከቶም ሓዊ ክጥበሱ ብትእዛዝ ውልቀ መላኸ ኢሳያስ ናብ ሶማሌ ዝተላእኩን ዝተጠልሙን እምበር፡ ኣብ መመሪቅታ ቤት ትምህርቲ ወይ ሓጽቢ ክሳተፉ ኣይኮኑን ኣብ ጸበባ ኣትዮምን ብዘይ ተጣባቂ ንዓመታት ተኣሲሮምን። መራሒ ስርዓት ህግደፍ፡ ውልቀመላኸ ኢሳያስ፡ ናይ መንነት ቅልውላው ስለዘለዎን፡ ነቶም ብቀረባ ዝፈልጥዎን ቤተሰብን ትግራዎት፡ ዋላ ኣብ መንግስቲ ኢትዮጵያ ከም ቀደሞም ወሳኒ ስልጣን ኣይሃልዎም፡ ሕጂውን ኣንጻር ወያነ ሕኒን ምባልን ናይ ሕነ ምፍዳይ ተጽብኦን ኣየቋረጸን። ነቶም ምስ ትግራዎት ኣብ ምፍጣጥ ዝርከቡ ተወላዶ ኣምሓራን ኣሮሞን ብምዕዳምን ናብ ክልላቶም ተደጋጋሚ ዑደት ብምፍጻምን፡ “እንቋዕ ካብኹም ተፈጠርኩ፡ ንዓኹም ምስረኽብኩ

ከም ሎሚ ተደሲተ አይፈልጥንዮ" ኢሉ ሃተፍተፍን ኑዛይን ምዝውታሩ፡ ንህዝቢ ኤርትራ ምጥላም ጥራይ ዘይኮነ ሰንካም ሕልምታት ከምዘለዎዮ ዘነጽረልና ዘሎ።

ብዓይኒ ፍትሕን ሓቅን፡ ውልቀ መላሽ ስርዓት ህግደፍ፡ ልዕሊ ንኣልሸባብ ምሕጋዙን ካብቲ ምስ ጅቡቲ ዘከራኸር ቦታ ሰራዊቲ ምስሓብ ምእባዩን፡ እቲ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ኤርትራ ዝፍጽሞ ዘሎ በደልን ባርባራዊ ኣተሓሕዛን ይዓቢ። ስርዓት ህግደፍ፡ ኣብ ኤርትራ ንዓመታት ብዘካይዶ ዘሎ ምግሃስ ሰብኣዊ መሰል፡ ኣብ ኣህጉራዊ ቤት ፍርዲ ገበነኛታት ክኸሰስ ጭቡጥ መርትዖታት ቀሪቡኳ እንተነበረ፡ ረብሓታት ምሕላው እምበር ስቃይ ህዝቢ ኤርትራ ዘየገድሶን ጸለውቲ ሃገራት ፍትሓዊ መርገጺ ስለዘይወሰዳን ውልቀ መላሽ ኢሳያስን ስዓብቲን ንግዚኡ ካብ ተሓታትነት ኣምሊጦም።

ማሕበረሰብ ዓለም ብሓፈሻ ባይቶ ጸጥታ ውድብ ሕቡራት ሃገራት ድማ ብፍላይ፡ ነቲ ብስርዓት ህግደፍ ህዝቢ ኤርትራ ንምጽናትን ንምብትታንን ዝፍጽሞ ዘሎ ዘይእዉጅ ኩናትን ምግባት ሃብትን ጎሲኻ፡ ነቲ ኢትዮጵያን ጅቡትን መቀናቅንተን ህግደፍ ንምቅጻዕ ዝተመወለን ብሰብ ፍሉይ ረብሓ ሃገራት ዝተባረኸን እገዳ ምልዓሉን፡ ኤርትራ ኣብ ትሕቲ ስርዓት ህግደፍ ህዝባ ኣብ ሲኦል እናነበረ እንከሎ ኣባል ቤት ምክሪ ሰብኣዊ መሰል ምምራጻን፡ ካልኣይ ገበን ምፍጻምዮ። ህዝቢ ኤርትራ፡ "እንቋዕ ሓጎስካ" ክብሃል እንተኾይኑ፡ እቲ ኣብ ዝባኑ ዘሎ ኣርዑት ስቃይ ምስዝወርድ፡ ኣብ ኤርትራ ልዕልና ሕጊ ምስዝኸበር፡ ጥሙይ ምስዝዕንገል፡ ዕሩቅ ምስዝኸደን፡ ምብትታን ኤርትራዊ ምስዝብቅዕ፡ ኩሉ ዓይነት ሰብኣዊ መሰል ምዝረጋገጽዮ።

ኤርትራ ልዕሊ ፍርቂ ሚልዮን ካብ ህዝባ፡ ኣብ ስደት ከርተት እናበለ፡ ዓሰርተታት ኣሸሓት ንዓመታት ብዘይ ፍርዲ ኣብ ኣብያተ ማእሰርቲ እናተሳቀዩ፡ ከይዛረብን ወክልቱ ከይመርጹን ተሓሪሙ እንከሎ፡ ብትዕቢት ዝተሰንጠቀ ኢሳያስ ብዋጋ ሃገራዊ ረብሓናን ልኡላውነትናን ምስ ስዑድያ፡ ኢትዮጵያ፡ ኢማራትን ዘይቅዱስ ውዕላት እናፈጸመ እንከሎ፡ ኤርትራዊ፡ ባንዴራታት እናኣንበልበለ፡ ክስዕስዕ፡ ንሓራዲኡ ካራ ከቀብልን ክጭድርን ኣይግባእን። ስርዓት ህግደፍ፡ ኣቀዲሙ ምስ ኢትዮጵያ ጸገም ዶብ የብልናን ኢሉ ብኢደዋኒኑ ዝፈረሞ ስምምዕ ሰላም ሕጂ ድማ ብውድብ ሕቡራት ሃገራት ተበይኑ ዝነበረ እገዳ "ብጽንዓትና ስዒርናዮ" እናበለ ስልጣኑ ንምቅጻልን ዓለም ንምድንጋርን፡ ንፖለቲካዊ ሃልክን ድራማታት የካይድ ኣሎ። ማሕበረሰብ ዓለም፡ ኤርትራዊ ክስደድ፡ ኣብ ገጠራት ኤርትራ፡ ንጥፈታት ሕርሻ ከይካየድ፡ ናውቲ ማሕረስ ከይዕደል፡ ኣብ ከተማታት ሰብ ከይነግድን ማሕበራዊ ኣገልግሎት ከይረክብን ኣይከልከለን። እቲ ተላዒሉ ዝብሃል ዘሎ እገዳ ድማ፡ ነቶም ህዝቢ ኤርትራ ዘንብዑን ናብ ስደት ክበታተን ጠንቂ ዝኾኑ ዘለዉ መራሕቲ ህግደፍ ዝቀንጠ ስለዝኾኑ፡ ነቲ ተራ ህዝቢ ኤርትራ ብቀጥታ ዝትንክፍ ኣይኮነን።

ውድብ ሕቡራት ሃገራት ወይ ምዕራባውያን ሃገራት ወትሩ ምስ ረብሓታተን ስለዝንግዙ፡ ፍትሒ ኣለወን ክንብል ኣይንኸእልን ኢና። ኣብ ዓለም ፍትሒ ነይሩ እንተዝኸውን፡ ነዚ ን27 ዓመታት ህዝቢ ኤርትራ ዝረገጽ ዘሎ ስርዓት ህግደፍ ኣብ ፍርዲ ክቅርቦ ምተገብእ። ስለዚ እቲ ክውንነትን ህዝቢ ኤርትራ ከስተውዕለሉን ክቃለሰሉን ዝግብእን፡ ቀንዲ ጸላኢ ህዝቢ ኤርትራን መበቆል ሕሰምናን፡ ስርዓት ህግደፍ እምበር ማሕበረሰብ ዓለም ኣይኮነን። ሕጂ'ውን ኤርትራውያን፡ ፈታሕቲ ጸገምናን ምውጋድ ስርዓት ህግደፍን ንሕና ኤርትራውያን እምበር፡ ማሕበረ ሰብ ዓለም፡ ዶክተር ዓብዱ ኣሕመድ ወይ ኣብ ማሕበራዊ መራኸቢታት ብምዝራብ ዝረጋገጽ ኣይኮነን።

ጽላል፡ ካብ ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ፡ 17 ሕዳር 2018

ድምጺ ሰላምን ደሞክራሲን ኤርትራ 23-11-2018

